

Warszawa, 29 grudnia 2023 roku

Sprawa: odpowiedź na petycję
Znak sprawy: DD3.056.15.2023
Kontakt: Kancelaria MF
 tel.: +48 22 694 55 55
 e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Odpowiedź na petycję

Szanowny Panie,

odpowiadając na petycję, przekazaną 6 października 2023 r.¹ przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, mając na uwadze przepisy ustawy o petycjach², uprzejmie wyjaśniam.

Przedmiot petycji

W petycji postuluje Pan zmianę art. 2 ust. 1 pkt 7 ustawy PIT³ w kierunku rozszerzenia jego zakresu przedmiotowego.

Zmiana miałyby spowodować, że świadczenia na zaspokojenie potrzeb rodziny, o których mowa w art. 27 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, byłyby wyłączone spod stosowania przepisów ustawy PIT niezależnie od tego, czy pochodzą one z majątku wspólnego małżonków czy z majątku odrębnego małżonków, po ustaniu wspólności majątkowej.

¹ Pismo z 6.10.2023 r. nr BDG-IV.055.60.2023.BB.

² Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870).

³ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.).

Petycja zawiera również drugi, alternatywny postulat, tj. rozważenie możliwości wywołania kontroli konstytucyjnej art. 2 ust. 1 pkt 7 ustawy PIT.

Stan prawny

Kwestie stosunków rodzinnych, w tym panujących między małżonkami oraz ich praw i obowiązków, szczegółowo reguluje Kodeks rodzinny i opiekuńczy⁴, dalej: „k.r.o.”. W art. 27 tej ustawy uregulowano, że oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczynić się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.

Jeżeli jeden z małżonków odmawia dobrowolnego łożenia na utrzymanie rodziny, sąd może go do tego zobligować.

Z kolei, na gruncie ustawy PIT uregulowano kwestię niestosowania przepisów ustawy PIT do świadczeń na zaspokojenie potrzeb rodziny, o których mowa w art. 27 k.r.o., objętych wspólnością majątkową małżeńską.

Stanowisko wobec postulatu zawartego w petycji

Otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku podatkowym pieniądze i wartości pieniężne, a także świadczenia w naturze i inne nieodpłatne świadczenia – co do zasady – są jego przychodem w rozumieniu ustawy PIT.

Ustawa przewiduje również katalog przychodów, do których nie stosuje się przepisów ustawy PIT. Wśród nich wymieniono świadczenia na zaspokojenie potrzeb rodziny, o których mowa w art. 27 k.r.o., objętych wspólnością majątkową małżeńską.

Regulacja ta obowiązuje od 2007 r.⁵ i została wprowadzona aby wyrównać sytuację prawnopodatkową małżonków pozostających we wspólności majątkowej. Przed wprowadzeniem tego przepisu świadczenie na zaspokojenie potrzeb rodziny, otrzymywane przez jednego z małżonków, pochodzące ze wspólności majątkowej, podlegało opodatkowaniu podatkiem PIT. W przypadku zwykłych relacji w rodzinie, gdy jeden z małżonków przekazywał drugiemu środki finansowe na wydatki związane z utrzymaniem rodziny, nie dochodziło do opodatkowania tych środków.

Przepis ten zatem nie ma zastosowania do świadczeń na zaspokojenie potrzeb rodziny, o których mowa w art. 27 k.r.o., pochodzących z odrębnego majątku małżonka, po zniesieniu wspólności majątkowej małżeńskiej. W sytuacji gdy

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, z późn. zm.).

⁵ Zmianę tę wprowadziła ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1588).

źródłem świadczeń jest majątek odrębny małżonka, na gruncie ustawy PIT powstaje przychód, zaliczany do „innych źródeł”, podlegający opodatkowaniu według skali podatkowej.

Różnica w skutkach podatkowych związanych z otrzymaniem świadczeń na zaspokojenie potrzeb rodziny, o których mowa w art. 27 k.r.o., w zależności od tego czy pochodzą one z majątku wspólnego, czy z majątku odrębnego małżonka, po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, wynika z odmiennej sytuacji prawnej. Konstytucyjna zasada równości stanowiąca⁶, że „wszyscy są wobec prawa równi”, wielokrotnie była rozpatrywana przez Trybunał Konstytucyjny. Stwierdził on, że

„zasada równości oznacza nakaz jednakowego traktowania wszystkich obywateli w obrębie określonej klasy („kategorii”). Wszystkie podmioty charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relevantną) powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących.”⁷

W wyroku z 20 grudnia 1994 r., sygn. K. 8/94 Trybunał Konstytucyjny wskazał, że

„Sprawiedliwość wymaga, aby zróżnicowanie prawne podmiotów (ich kategorii) pozostawało w odpowiedniej relacji do różnic w ich sytuacji faktycznej. Wyrażona w ten sposób sprawiedliwość rozdzielcza oznacza, że równych traktować należy równo, a podobnych należy traktować podobnie (zob. orzeczenia Trybunału: K. 7/90; K. 12/92; U. 1/93, K. 10/93). Zasada równości daje się zatem wyrazić w formule, w myśl której nie wolno tworzyć takiego prawa które różnicowałoby sytuację prawną podmiotów, których sytuacja faktyczna jest taka sama.”

Jeżeli dokonamy porównania sytuacji małżonków, u których dochodzi do świadczeń na zaspokojenie potrzeb rodziny w rozumieniu art. 27 k.r.o., to cechą różnicującą ich sytuację faktyczną i prawną jest pozostawanie we wspólności majątkowej bądź stan zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej. W tej samej sytuacji są małżonkowie pozostający we wspólności majątkowej, a w odmiennej małżonkowie po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Dlatego też dla urzeczywistnienia konstytucyjnej zasady sprawiedliwości od 2007 r. zmieniono przepisy ustawy PIT w taki sposób, aby świadczenia na zaspokojenie potrzeb rodziny pochodzące z majątku wspólnego małżonków nie podlegały przepisom ustawy PIT.

Mając powyższe na uwadze nie znajduję się uzasadnienia do uwzględnienia Pana postulatu zmiany przepisów ustawy PIT, gdyż jego realizacja naruszałaby zasadą równości. Wobec wielokrotnie wyjaśnianego przez Trybunał Konstytucyjny rozumienia zasady równości, występowanie o kontrolę konstytucyjną art. 2 ust. 1 pkt 7 ustawy PIT, również uznaję za nieuzasadnione.

⁶ Art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.).

⁷ Wyrok z 6 listopada 1997 r., sygn. K. 22/97, PTK ZU nr 3-4/1997, poz.41.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Szatański

Dyrektor

Departamentu Podatków Dochodowych